

Evropská Charta práv a povinností starších osob vyžadujících dlouhodobou péči a pomoc

ČERVEN 2010

PREAMBULE

Lidská důstojnost je nedotknutelná. Stáří a nesoběstačnost nemohou být důvodem pro omezování jakýchkoli nezcizitelných lidských práv a občanských svobod uznávaných mezinárodními normami a zakotvených v demokratických ústavách. Každý, bez ohledu na pohlaví, věk či závislost na péči druhých osob, je oprávněn uplatňovat tato práva a svobody, a každý má právo je hájit.

Evropská unie uznává a respektuje práva starších lidí, u nichž existují závažné důvody k domněnce, že se stanou závislími na péči jiných osob. Evropská unie uznává a respektuje jejich práva na důstojný a nezávislý život a na to, aby se podíleli na společenském a kulturním životě (Listina základních práv eu, čl. 25). Každé omezení výkonu těchto práv na základě věku a závislosti se musí opírat o zákonné důvody a transparentní soudní řízení. Musí být přiměřené, přezkoumatelné a především míněné v zájmu příslušné strany. Neúcta k těmto právům je nepřijatelná. Členské státy by měly rozvíjet politiku na podporu těchto práv starších lidí bydlících v domácím i v institucionálním prostředí, a pomáhat jim je prosazovat.

...

V předloženém dokumentu "Evropská charta práv a povinností starších osob vyžadujících dlouhodobou pomoc a péči" v rámci programu Daphne III proti týrání a zneužívání starších lidí, chtějí partneři projektu EUSTACEA zahájit v rámci členských států Evropské unie diskusi o tom, jak nejlépe uznávat a upevňovat práva nejzranitelnějších starších lidí. Cílem je pozvednout hlas na obranu starších osob a ujistit se, že jsou vyslyšeni celou společností.

Členové AGE a partneři projektu zdůrazňují, že pokročilý věk sám o sobě neznamená zredukování práv, povinností a odpovědností člověka, ale upozorňuje, že člověk může být ve stavu trvalé nebo dočasné bezmocnosti a neschopnosti svá práva chránit.

Charta vychází z faktu, že mezi staršími osobami, které mají chatrné zdraví a jsou vystaveny ohrožení, tvoří většinu ženy: 2 ze 3 lidí ve věku nad 80 let v Evropě jsou ženy. Více než třetina z nich trpí alzheimerovou chorobou nebo demencí, což je dělá ještě zranitelnějšími k týrání, zneužívání či zanedbávání.

Zdraví a dlouhodobá péče, včetně prevence a včasné intervence, nejsou náklady, nýbrž investice, která se vyplatí všem věkovým skupinám.

Zdravotnictví EU a dlouhodobé pečovatelské služby by se měly zakládat na principu solidarity mezi generacemi, reflektovat ustanovení Lisabonské smlouvy, podle kterých Evropská unie "bude bojovat proti sociálnímu vyloučení a diskriminaci, a podporovat sociální spravedlnost a pomoc, rovnost mužů a žen, solidaritu mezi generacemi a ochranu práv dítěte".

Závislost na pomoci okolí a zranitelnost tvoří logický celek: osoby vyššího věku, jejich rodiny, a profesionální a dobrovolní pečovatelé a pečovatelky, by měli respektovat zákonem garantovaná práva. Účelem této výsadní listiny je umožnění každému jedinci usnadnit starším lidem přístup k jejich základním právům.

Cílem této Charty je komplementace a harmonizace listin a jiných legislativních opatření již provedených v některých zemích evropské unie, nikoliv však jejich změna. Dalším cílem Charty je informovat širší veřejnost; klást důraz na práva lidí v dlouhodobé péči, kterých stále přibývá; a nadále rozvíjet osvědčené praktiky pomoci jak v členských státech, tak za hranicemi členských států. Tato práva v současné době nejsou plně respektována, ale naším záměrem je dosáhnout jejich naplnění.

V tomto ohledu je Charta určena k tomu, aby se stala dokumentem, který odkazuje na základní principy a práva nezbytná pro blaho všech těch, kteří jsou závislí na pomoci a péči jiných osob v důsledku svého věku, nemoci nebo zhoršené soběstačnosti.

Tento úvod slouží jako doplnění a vysvětlení obsahu Charty, je neodmyslitelnou součástí charty a vychází z rozsáhlých zkušeností a četných iniciativ organizací, které se na vypracování tohoto dokumentu podílely. Tento úvod by měl umožnit všem zúčastněným osvojit si zásady stanovené v této listině a přizpůsobit je vnitrostátnímu či lokálnímu kontextu.

Právo na důstojnost, fyzické a duševní zdraví¹, svobodu a bezpečnost

I v průběhu toho, jak stárnete a můžete se stávat závislým/závislou na pomoci a péči jiných osob si zachováváte nezpochybnitelné právo na to, aby byla respektována vaše lidská důstojnost, fyzické a duševní zdraví¹, svoboda a bezpečnost. Máte právo zejména na:

Článek 1

- 1-1** respektování Vaší lidské důstojnosti a Vašeho blaha, bez ohledu na věk, rasovou příslušnost, barvu pleti, etnický nebo sociální původ, majetkové poměry, náboženské vyznání nebo přesvědčení, pohlaví, sexuální orientaci nebo identitu a rozsah péče a pomoci, který potřebujete.
- 1-2** Respektování a ochranu fyzické, sexuální, duševní, emocionální, finanční a materiální pohody.

Fyzické zdraví

- 1-2.1** Respektování fyzického zdraví a ochranu před všemi formami fyzického násilí, a to: týrání, špatného zacházení a zanedbávání, podvýživy a dehydratace, vyčerpávání, vystavení extrémnímu chladu nebo horku, a též jakýchkoli onemocnění jimž se dá předcházet.
- 1-2.2** Ochranu před jakýmkoli formami sexuálního zneužívání nebo týrání.

Duševní a emocionální zdraví

- 1-2.3** Respektování a ochranu duševní a citové sféry života a ochranu před jakýmkoli formami psychického a emocionálního zneužívání nebo týrání.

¹ Slovo zdraví je užíváno jako český ekvivalent k anglickému termínu well-being s vědomím toho, že tento termín je daleko širší a pokrývá i pohodu. V českém kontextu by však slovo pohoda nebylo dostatečně explicitní.

1-2.4 očekávání, že Vám lidé nebudou chtít cíleně způsobit bolest, rozčilovat Vás nebo vyvolávat negativní emoce či deprese.

1-2.5 ochranu před pokusem o odloučení od Vaší milované osoby.

Finanční a materiální bezpečnost

1-2.6 Ochranu před všemožnými formami finančního a materiálního zneužití.

1-2.7 očekávání, že v případě, že již nejste schopni/a spravovat svůj majetek, tak ti, kteří se starají o Váš finanční a hmotný majetek, to budou činit ve Vašem nejlepším zájmu.

1-2.8 Ponechání si svých osobních věcí až do doby, kdy se vědomě rozhodnete se jich vzdát anebo do smrti. Máte právo na ochranu proti nucení měnit poslední vůli nebo nucení vzdát se finančních či materiálních prostředků, které oprávněně vlastníte.

Ochrana proti lékařskému a farmaceutickému zneužívání

1-2.9 Ochranu před všemi formami lékařského a farmaceutického zneužití, špatnému zacházení a zanedbání péče, mimo jiné před nevhodným, nadbytečným nebo zatěžujícím léčením, použitím nebezpečných farmaceutických prostředků, či odmítnutím léčby.

Zanedbávání

1-2.10 Ochranu před zanedbáváním a nedostatkem pečlivosti při poskytování pomoci, péče nebo léčby.

1-3 Ochranu proti ohrožení všeho druhu. Máte právo se cítit v bezpečí a nemít obavy ve svém prostředí a s lidmi kolem sebe.

1-4 Zpřístupnění sociálního zabezpečení a sociální pomoci

Právo na seburčení

I v průběhu toho, jak stárnete a můžete se stávat závislým/závislou na pomoci a péči jiných osob si zachovávejte právo na volnost rozhodování a na respektování vaší svobodné vůle. Toto právo lze převést na zmocněnce, kterého si zvolíte.

Článek 2

Svoboda volby

- 2-1 Máte právo na to, abyste si sám/sama určoval/a a nezávisle volil/a způsob svého života podle svých fyzických a mentálních možností, a právo na to, aby se Vám při tom dostalo rady a podpory.
- 2-2 Máte právo na to, aby Vaše názory, přání a volby byly respektovány okolím i v tom případě, kdy nebudete schopni se vyjádřit. Máte právo vše konzultovat s odborníky/odbornicemi a účastnit se všech rozhodování týkající se Vaší osoby. Máte právo podle svých aktuálních potřeb volit mezi setrváním doma nebo pobytem v instituci.
- 2-3 Máte právo si zachovat movitý i nemovitý majetek a příjem nebo důchod a řešit vlastní finanční a právní záležitosti a transakce s úřady. V těchto věcech by se Vám mělo dostat pomoci.

Pomoc při rozhodování

- 2-4 Máte právo zmocnit svého zástupce, jenž bude činit rozhodnutí a hájit Vaše zájmy v zastoupení..

- 2-5 Máte právo se dotázat na svůj zdravotní stav ještě jiného lékaře před vyslovením svého souhlasu s určitými léčebnými postupy.
- 2-6 Máte právo na to, aby Vám při rozhodování bylo dáno dost času na důkladné promyšlení; aby Vám byly zpřístupněny veškeré relevantní dokumenty a abyste zakládal/a své rozhodnutí na nezávislé informaci, radě a poučení.
- 2-7 V případě, že nejste schopen/na rozhodovat sám/sama za sebe nebo chcete vyjádřit svou vůli do budoucna, máte právo zanechat instrukce, jak by se mělo rozhodovat ve věcech týkajících se péče o Vaši osobu, které budou vedeny skrze zákonného zmocněnce. Vaše přání by mělo být vždy respektováno, a to i v případě, kdy komunikujete neverbálně a za pomoci třetí osoby, která Vámi byla vybrána.

Rozsah zaručeného práva na seburčení

- 2-8 Nemůžete být fyzicky ani psychicky omezován/a, ledaže při dodržení zásady úměrnosti vzhledem k potenciálnímu nebezpečí. V tomto případě zavedené omezení musí být ve Vašem zájmu a pouze z rozhodnutí transparentního a nezávislého soudu. Může být stejnou cestou i změněno. Hodnocení úrovně způsobilost k právním úkonům, tedy i schopnosti rozhodovat, není nevyvratitelné ani definitivní a musí být pravidelně přehodnocováno.

Právo na soukromí

I v průběhu toho, jak stárnete a můžete se stávat závislým/závislou na pomoci a péči jiných osob si zachovávejte právo na respektování a ochranu soukromí a intimity.

Článek 3

Právo na soukromý život

- 3-1 Máte právo na to, aby byla respektována Vaše potřeba soukromí. Máte mít příležitost, čas a místo pro to, abyste byl/a o samotě, anebo s vybranými osobami, pokud si to přejete.
- 3-2 Osobní prostor musí být respektován bez ohledu na to, kde bydlíte a do jaké míry jste závislý/á na poskytované péči a pomoci. Cílem všech, kteří se podílí na pomoci, péči a léčení Vaší osoby, je předejít jakýmkoli omezením Vašeho soukromí a respektovat právo prožívat intimní vztahy.
- 3-3 Projevem respektu k soukromí je rovněž ohleduplné zacházení. Máte právo na to, aby pečující osoby s Vámi jednaly ohleduplně a taktně.

Právo na osobní informaci a komunikaci

- 3-4 Máte právo na soukromou korespondenci. Třetí osoba nemůže dostávat, otvírat nebo číst dopisy či elektronickou poštu bez Vašeho souhlasu. Máte právo telefonovat bez přítomnosti dalších osob.

- 3-5 Právo na soukromí musí být rovněž zaručeno důvěrným zacházením s osobními údaji a doklady. Osobní údaje jsou chráněny zákonem.
- 3-6 Máte právo očekávat, že diskuse o Vašem zdravotním stavu, péči a terapii – byť za Vaši účasti nebo bez ní - budou uskutečněny ohleduplně a taktně, s respektováním Vašeho soukromí.

Právo na vysoce kvalitní péči a péči “na míru”

I v průběhu toho, jak stárnete a můžete se stávat závislým/závislou na pomoci a péči jiných osob si zachovááte právo na kvalitní a zdraví prospěšnou péči, pomoc a terapii, která odpovídá vašim potřebám a přáním.

Článek 4

Kvalita péče

- 4-1** Máte právo na kvalitní, včasnou a dostupnou zdravotní péči a na dlouhodobé pečovatelské služby odpovídající Vaším individuálním potřebám a přáním. Nesmíte být jakkoliv diskriminován/a v přístupu k péči a pomoci.
- 4-2** Máte právo na to, abyste byl/a opečováván/a lidmi, kteří mají požadované dovednosti a adekvátní zázemí proto, aby se Vám dostalo pomoci, péče a terapie. Ať o Vás pečují odborníci a odbornice, rodinní příslušníci nebo jiné blízké osoby – všichni by měli mít odborné vzdělání a trénink, technické, strukturální a finanční prostředky - které je budou v jejich práci podporovat.
- 4-3** Měli byste užívat respitních služeb k tomu, abyste umožnil/a lidem, kteří Vám denně poskytují pomoc, mít přestávky či volno, které potřebují pro svůj osobní život a které se projeví rovněž v zefektivnění jimi poskytované péče.

- 4-4 Jste oprávněn/a využít všech prostředků pro prevenci zhoršení Vašeho zdravotního stavu nebo zlepšení zdravotní kondice, a tím dosáhnout co největší soběstačnosti.
- 4-5 Máte právo očekávat, že všichni lidé, instituce a profesionálové/ky, kteří Vám poskytují péči, asistenci a lékařskou pomoc, by měli mezi sebou komunikovat a spolupracovat a těsně propojit poskytované služby ve Vašem zájmu.
- 4-6 Máte právo na obdržení pomoci pro své každodenní potřeby včas a podle toho, jak potřebujete.

Péče “na míru”

- 4-7 Jestliže nastane čas, kdy nastupujete do pobytového zařízení, podmínky a ceny by měly být explicitně vymezeny v písemné smlouvě. Informace o Vašich právech a povinnostech, by měly být jasně a srozumitelně formulovány. Máte právo na odborné poradenství před uzavřením i v průběhu plnění smlouvy.
- 4-8 Máte právo volného pohybu ve svém prostředí. Máte právo na pomoc, kterou při pohybu potřebujete.
- 4-9 Jste oprávněn/a očekávat, že aspekty z Vašeho zázemí a dřívějšího způsobu života, které jsou pro Vás důležité, budou brány v potaz i v pobytovém zařízení.

Právo na personalizovanou informaci, radu a informovaný souhlas

I v průběhu toho, jak stárnete a můžete se stávat závislým/závislou na pomoci a péči jiných osob si zachovávejte právo na vyhledání a obdržení personalizované informace a odborné konzultace o všech možnostech péče, pomoci a terapie, abyste mohli udělat informované rozhodnutí.

Článek 5

Právo na přístup k osobním a personalizovaným informacím

- 5-1** Máte právo na to, abyste byl/a informován/a o svém zdravotním stavu a o dostupnosti léčení a možnostech péče. To by mělo zahrnovat informace o tom, jaké jsou vyhlídky na úspěch či pravděpodobnost neúspěchu péče; možné účinky léků, vyšetření nebo jakékoli jiné lékařské intervence do Vašeho fyzického nebo duševního zdraví a běžného života; a o možném alternativním řešení.
- 5-2** Vy i třetí strana dle Vašeho výběru (Vámi zmocněný zástupce) si zachovávejte právo na zpřístupnění osobních informací týkajících se Vašeho zdravotního stavu a právo požádat o příležitost prozkoumat všechny relevantní dokumenty.
- 5-3** Podobně by mělo být respektováno Vaše právo odmítnout možnost vyrozumění o svém stavu.
- 5-4** Máte právo na informaci a konzultaci o všech možných volnočasových aktivitách, pobytovém zařízení a možném rozsahu sociální péče, které jsou pro Vaši dobrou pohodu dostupné, bez ohledu na jejich cenu. Měl/a byste rozhodnout, které z těchto možností si můžete dovolit, a mělo by se Vám dostat veškerých informací potřebných pro Vaše informované rozhodnutí.

Informovaný souhlas a konzultace

- 5-5 Váš informovaný souhlas nebo Vámi zmocněného zástupce musí být součástí všech rozhodnutí týkající se poskytované péče a léčby, a taktéž účasti na výzkumných projektech a lékařských pokusech.
- 5-6 Máte právo na právní poradenství, zastoupení a obhajobu. Bezplatná právní pomoc by měla být dostupná v případě, že nemáte dostatečné finanční prostředky.
- 5-7 Otevřená, diskrétní a srozumitelná komunikace je součástí Vašeho práva na informace a s její pomocí můžete dát informovaný souhlas.
- 5-8 Vy nebo Vámi zmocněný zástupce máte právo na získání včasné, srozumitelné a úplné informace týkající se všech dostupných služeb. Tato informace by měla zahrnovat příslušné náklady a možnosti přizpůsobení se Vaším potřebám.
- 5-9 Před uzavřením nebo pozměněním či doplněním dohody anebo smlouvy o domácí péči a jiných službách, máte právo na úplnou informaci a právní poradenství týkající se obsahu smlouvy a možnosti dalších doplnění, změn služeb či vzniku poplatků. Informace o Vašich právech a povinnostech by měla být srozumitelná a jasná.

Právo komunikovat a podílet se na kulturním životě společnosti

I v průběhu toho, jak stárnete a můžete se stávat závislým/závislou na pomoci a péči jiných osob si zachováváte právo komunikovat s ostatními a podílet se na životě společnosti, účastnit se programu celoživotního vzdělávání a kulturních akcí.

Článek 6

- 6-1 Měl/a byste vědět o příležitostech dobrovolného zapojení se do společenského života podle svých zájmů a schopností v duchu mezigenerační solidarity. Dále byste měl/a mít možnost vykonávat placenou nebo dobrovolnickou práci a účastnit se programu celoživotního vzdělávání.
- 6-2 Máte právo na podporu v oblasti komunikace. Máte právo na to, aby byla respektována Vaše potřeba komunikace a aby byl brán ohled na Vaše očekávání vyjádřená jakýmkoli způsobem.
- 6-3 Máte právo volného pohybu, abyste mohl/a realizovat své zájmy a aktivity. Při zhoršené schopnosti pohybu máte právo na asistenci.

- 6-4 Máte právo na přístup k novým technologiím a k vzdělávání v oblasti jejich používání.
- 6-5 Máte právo i nadále užívat všech svých občanských práv, včetně práva účastnit se politických voleb a, budete-li potřebovat, využít pro tyto účely nestranné pomoci. Svoboda Vaší volby musí být respektována a její důvěrnost musí být podpořena každým, kdo pomáhá.

Svoboda projevu a svoboda myšlení/uvědomění: přesvědčení, kultura a víra

I v průběhu toho, jak stárnete a můžete se stávat závislým/závislou na pomoci a péči jiných osob si zachováváte právo žít podle svých přesvědčení, víry a hodnot.

Článek 7

- 7-1 Máte právo na to, aby byly uznávány Vaše životní hodnoty a přesvědčení, Váš světonázor a/nebo náboženská svoboda bez ohledu na to, zda Vaše hodnoty sdílejí lidé, kteří Vám pomáhají.
- 7-2 Máte právo projevovat a praktikovat své náboženské vyznání nebo přesvědčení. Rovněž máte právo na duchovní péči nebo účast na pobožnostech a doprovázení představitelem Vašeho vyznání a víry, jakmile to potřebujete. Máte právo odmítnout účast na náboženských aktivitách a nepřijímat zástupce církví, či kterýchkoli přesvědčení anebo filozofií.
- 7-3 Všichni, bez ohledu na své kulturní dědictví, náboženské hodnoty či rity, mají stejná práva na úctu a vzájemnou toleranci.

- 7-4 Máte právo zakládat organizace, sdružovat se, a rovněž máte právo odmítnout vstoupit do organizace.
- 7-5 Máte právo prohlubovat své politické a sociální vědomosti i názory, a rozšířit své dovednosti a znalosti v této oblasti.
- 7-6 Máte právo odmítnout jakýkoli nechtěný ideologický, politický či náboženský nátlak, a máte právo požádat, abyste byl/a chráněn/a před tímto nátlakem.

Právo na paliativní péči a podporu, na úctu a důstojné umírání a smrt

Máte právo na důstojnou smrt, za okolností, které odpovídají vašim přáním a jsou zakotveny v legislativě státu, jehož jste příslušníkem/ příslušnicí.

Článek 8

- 8-1** Máte právo na soucitný přístup a poskytnutí paliativní péče na konci svého života a před svou smrtí. Máte právo dostat prostředky na tlášení bolestí a zmírnění jiných nesnesitelných symptomů.
- 8-2** Máte právo počítat s tím, že bude učiněno všechno možné pro to, aby proces umírání byl důstojný a snesitelný. Ti, kteří o Vás pečují a doprovázejí Vás v tomto období, by měli respektovat Vaše přání a vyhovět jim do té míry, do které je to možné.
- 8-3** Máte právo počítat s tím, že ošetřující personál - lékaři a pečovatelé, kteří se Vám věnují na konci Vašeho života - poskytnou podporu Vaším blízkým anebo jiným osobám, kterým důvěřujete, v případě, že si to tak přejete. Dále by ošetřující personál měl respektovat Vaše právo nekomunikovat s určitými lidmi.
- 8-4** Máte právo rozhodnout o pokračování a rozsahu terapie, včetně život udržující léčby; máte právo rozhodnout, zda taková léčba bude zahájena nebo bude pokračovat. Měly by být respektovány Vaše předem vyjádřené pokyny/instrukce, pokud již nejste hodnocen/a jako mentálně kompetentní učinit rozhodnutí.

- 8-5 Nikdo nesmí použít prostředky soustavně vedoucí člověka k smrti, pokud k tomu není oprávněn legislativou¹ země, jejíž jste občanem. Tyto kroky lze učinit pouze na základě Vašeho výslovného přání.
- 8-6 V případě, že nejste v nastalé akutní situaci schopeni/sama vyjádřit svou vůli, Vaše předchozí pokyny týkající se rozhodování o péči na konci Vašeho života musejí splňovat kritéria platnosti takového prohlášení, stanovená zákonem státu, jehož jste státním příslušníkem.
- 8-7 Máte právo na respektování a dodržování náboženských zásad, které vyznáváte, a s tím souvisejícího přání, vyjádřeného za svého života, týkajícího se nakládání s Vaším tělem po smrti.

² Právní předpisy upravující postupy na konci života v různých zemích jsou různé.

Právo na nápravu

I v průběhu toho, jak stárnete a můžete se stávat závislým/závislou na pomoci a péči jiných osob si zachovááte právo na nápravu v případě týrání, zneužívání nebo zanedbávání

Článek 9

- 9-1** Máte právo na pomoc nebo na odmítnutí pomoci kdykoli se ocitne v situaci, kdy budete týráni nebo s Vámi bude špatně zacházeno, buď při péči poskytované u Vás doma nebo mimo domov.
- 9-2** Máte právo počítat s tím, že pečovatelé mají odborné vzdělání a mohou rozeznat, co je zneužívání a týrání, a jednat přiměřeně, aby Vás chránili před jakýmkoli dalším krutým zacházením.
- 9-3** Máte právo vědět o existujících možnostech, pomocí kterých můžete nahlásit zneužívání, týrání či špatné zacházení. Máte právo nahlásit špatné zacházení, zanedbávání nebo týrání aniž byste museli mít obavy z jakýchkoli negativních následků. Musí být zajištěno, že orgány, na které se obrátíte, budou reagovat pohotově a vhodně. Toto právo se vztahuje i na lidi kolem Vás, zvláště na ty, kdo nesou odpovědnost za poskytovanou péči a pomoc.

- 9-4 Máte právo na to, aby Vám byla zajištěna ochrana v situaci nahlášeného týrání, zneužívání nebo krutého zacházení, dokud případ nebude vyšetřen; to nevyžaduje změnu bydliště, pokud si to nepřejete.
- 9-5 Máte právo na léčení, které Vám umožní plné zotavení po fyzickém nebo psychickém traumatu, způsobeném týráním nebo krutým zacházením. Musí Vám být poskytnut čas na zotavení.

Vaše povinnosti

V průběhu toho, jak stárnete a můžete se stávat závislým/závislou na pomoci a péči jiných osob, měli byste:

Článek 10

- 10-1** respektovat práva a potřeby druhých lidí žijících a pracujících s Vámi a respektovat obecné zájmy společnosti, ve které žijete; práva a svobody starších lidí se zhoršenou soběstačností by měly být limitovány pouze potřebou respektování stejných práv ostatních členů společnosti.
- 10-2** respektovat práva pečujících osob a personálu a zacházet s nimi zdvořile, aby tyto osoby mohly pracovat v prostředí, v němž nejsou obtěžovány a zneužívány;
- 10-3** myslet na to, co můžete očekávat v budoucnosti a zodpovědně přistupovat k možným dopadům svých činů (nebo nečinnosti) na pečující osoby a příbuzné, a to v souladu s vnitrostátní legislativou. To zahrnuje:

- 10-3.1** zmocnit vhodného zástupce, jenž bude činit rozhodnutí a hájit Vaše práva v situaci, kdy toho už nebudete schopni sami.
- 10-3.2** zanechat předem vyjádřené instrukce, v kterých bude podrobně vylíčeno, jaké zastáváte názory na své zdraví a blaho, včetně postojů k pečovatelským službám a terapii během života a na konci života; rovněž byste měli popsat plány a opatření týkající se Vašeho majetku a financí. V případě, že nemůžete takto učinit sami, je to povinnost nejbližšího příbuzného nebo příslušným jedincem jmenovaného zákonného zástupce, kdo bude činit rozhodnutí ve Vašem zastoupení respektující Vaše přání kdykoli to bude možné.
- 10-4** informovat příslušné úřady a lidi ve svém prostředí o situaci zneužívání, týrání nebo zanedbání, která se týkají Vaší vlastní osoby nebo v případě, že toho jste svědky.

50+ Hellas › <http://www.50plus.gr/english>

AGE Platform Europe › www.age-platform.eu

ANBO › <http://www.anbo.nl>

BIVA › <http://www.biva.de/>

Commune de Saint Josse › <http://www.stjosse.irisnet.be/index.php?id=50>

E.D.E. › <http://www.ede-eu.org/>

FIPAC › <http://www.fipac.it/>

FNG › <http://www.fng.fr/>

MZU › www.mzu.si

NIACE › <http://www.niace.org.uk/>

SPF Sweden › www.spfpension.se

Zivot 90 › <http://www.zivot90.cz/>

Tato charta byla vytvořena následujícími partnery:

Partneři na evropské úrovni:

- ★ Age Platform Europe, koordinátor projektu
- ★ EDE – Evropská asociace ředitelů domovů pro seniory

Partneři na národních úrovních:

- 50+ Hellas (Greece)
- ANBO (NL)
- BIVA (Germany)
- Commune de St Josse (BE)
- FIPAC (IT)
- Fondation nationale de Gérontologie (FR),
- Mestna Zveza Upokojencev (MZU, SI)
- NIACE (UK)
- Swedish Association of Senior Citizens (SPF, SE)
- ZIVOT 90 (CZ)

s podporou Evropského programu DAPHNE III, který má za cíl prevenci a boj proti násilí na dětech, mladých lidech, ženách a ochranu obětí a ohrožených skupin.

